

Inleiding

door Ken Blanchard

In 1976 kwam ik met mijn gezin naar San Diego tijdens een verlofjaar van de universiteit van Massachusetts in Amherst. Een van de eerste bezienswaardigheden die we bezochten, was SeaWorld, want iedereen had ons de Shamu-orkashow aangeraden. Ik wist dat orka's als de gevaarlijkste roofdieren van de oceaan werden beschouwd, dus wat kon ik verwachten? Zouden we ze alleen maar rondjes zien zwemmen?

Wat een verrassing toen we in het Shamu Stadium zaten en de show begon! Binnen een minuut waren we allemaal dolenthousiast. Ik keek hoe die ongelooflijke dieren sprongen en doken, ze droegen zelfs de trainers op hun rug. Gefascineerd vroeg ik me af hoe deze dieren geleerd hadden zo'n voorstelling te geven, en met zo veel plezier!

Al enige jaren schreef en discussieerde ik over de kracht van positieve relaties en de noodzaak het positieve in mensen te benadrukken. Ik was ervan overtuigd dat dit op het werk de productiviteit zou verhogen en thuis de persoonlijke relaties tussen mensen zou verbeteren. En toch raakte

ik wat ontmoedigd door het tegendeel dat ik om me heen zag: mensen werden voornamelijk aangesproken op de dingen die ze *niet* goed deden.

Ik wist dat het uitdelen van straf de relaties tussen mensen verslechterde en ik realiseerde me instinctief dat zoiets niet handig was bij orka's. Die overtuiging werd nog sterker toen ik met een groep trainers en cursisten een kijkje achter de schermen nam bij de Shamu-orkashow. Daar ontmoette ik Chuck Tompkins, hoofdtrainer van Orlando SeaWorld. Hij en ik bleken 'soulmates' te zijn en we spraken af dat als hij me iets zou leren over het trainen van orka's, ik hem iets zou leren over het trainen van mensen. Al doende kwamen we erachter dat we op precies dezelfde manier bezig waren!

Toch konden we ook nog belangrijke dingen van elkaar leren. Ik was vooral gefascineerd door de manier waarop de SeaWorld-trainers het gedrag van de orka's wisten *om te buigen* door hun aandacht op iets anders te richten. De energie, gestoken in negatief gedrag, werd elders positief aangewend. Die hele simpele maar krachtige strategie zorgde ervoor dat de trainers steeds situaties creëerden waarin ze het positieve gedrag van orka's konden benadrukken. Iedereen weet dat zoiets het best werkt. Maar wat doe je als mensen iets doen dat een negatieve invloed heeft? Op dat punt openden Chuck en de SeaWorld-trainers mijn ogen. De meeste mensen steken energie in dingen die verkeerd gaan. De trainers van SeaWorld buigen die energie om en benadrukken juist het positieve.

Toen Chuck en ik ons realiseerden dat een combinatie van ombuigen en het positieve benadrukken de relaties op het werk en thuis zou verbeteren, besloten we hierover sa-

INLEIDING

men een boek te schrijven. Dit project bleef jarenlang een droom totdat Chuck me voorstelde aan zijn baas, collega en vriend, Thad Lacinak. Nu waren er drie mensen die vastbesloten waren hun droom in werkelijkheid om te zetten. Een tijdje later vroeg ik Jim Ballard, mijn vriend, collega en schrijfpartner om onze gelederen te versterken. Met die 'kritische massa' kreeg *De Orka Award* uiteindelijk vorm. Ik ben enthousiast over ons boek en ik denk dat het een van de beste boeken is die ik heb geschreven.

Hoofdstuk 1

Hoe *doen* ze dat? Een gemeenschappelijke zucht steeg op uit het publiek van meer dan drieduizend mensen dat gebiologeerd naar de orkashow keek. Het was een van de vele voorstellingen in het Shamu Stadium in SeaWorld. Alle ogen op de tribune waren gericht op de enorme dieren en hun trainers, daarom zag niemand de wisselende emoties op het gezicht van een man uit het publiek in een kakibroek en een blauw shirt. Elke keer als de dieren een spectaculaire sprong maakten, applaudisseerde de menigte enthousiast en slaakte aanmoedigende kreten. De ogen van de man twinkelden dan van verbazing en verrukking. Op andere momenten betrok zijn gezicht en kregen zijn ogen een peinzende, afwezige uitdrukking.

Wes Kingsley was in Orlando vanwege een zakenconferentie. Het programma liet de conferentiegangers enige ruimte voor ontspanning. Er was wat tijd over om te golfen of een van de bezienswaardigheden in de buurt te bezoeken. Wes had besloten dat een tripje naar het wereldberoemde SeaWorld hem zou helpen zijn problemen voor een tijdje te vergeten.

Hij was blij dat hij die beslissing had genomen. Iets eerder had hij, samen met de rest van het enthousiaste publiek,

een plekje op de tribune gevonden, boven het blauwe water van het hoofdbassin. Een van de orkatrainers heette het publiek welkom en gaf een overzicht van de veiligheidsregels. Toen kwam er langzaam een mist opzetten boven het wateroppervlak van het bassin. Achter en boven zich hoorde het publiek de schreeuw van een visarend. De machtige vogel gleed plotseling over hun hoofden, dook naar beneden en greep zijn prooi uit het mistige wateroppervlak. Terwijl de vogel verdween, doorkliefdten enorme zwarte rugvinnen het gladde water. De toeschouwers hielden hun adem in toen zij gigantische zwarte vormen zagen rondcirkelen, diep in het bassin. Een trainer in duikerpak dook op uit de mist, al peddelend in een kajak. Onmiddellijk werd hij omringd door de rugvinnen van enorme orka's.

Na deze dramatische opening zagen de toeschouwers een serie verbazingwekkende acrobatische sprongen en duiken van een trio orka's – een vijfduizend kilo wegend mannetje en twee vrouwtjes van elk vijftienghonderd kilo. Deze zeezoogdieren behoren tot de meest gevreesde roofdieren van de oceaan. Hier wuifden zij met hun borstvinnen naar het publiek, stonden hun trainers toe mee te surfen op hun rug en spetterden de eerste tien rijen van het publiek met koud water nat door met hun gigantische staart op het water te slaan. De lachsalvo's, de oh's, de ah's en het donderende applaus getuigden van het plezier van het publiek.

Tijdens de finale namen de drie 'vinnige' hoofdrolspelers, die hun zwart-wit glimmende lichamen op een verhoogd gedeelte van het bassin hadden gehesen, met een serie buigingen het welverdiende applaus in ontvangst. Wes Kingsley was gebiologeerd door het spektakel dat zich voor zijn ogen

had afgespeeld. Aan het einde van de show had hij al een hele serie aantekeningen gekrabbeld in een klein notitieboekje.

Het publiek verliet het stadion, een aantal mensen van de eerste tien rijen nog nadruipend van de douche die ze hadden gekregen. Desondanks – of misschien juist daardoor – lachten ze vrolijk. Wes Kingsley zat nog steeds in zijn stoel op de langzaam leegstromende tribune. Hij staarde naar beneden, in het bassin. Die blauwe diepte, net nog heftig golvend maar nu rustig, leek zijn stemming te weerspiegelen.

De menigte was verdwenen en het werd stil in het stadion. Er ging een onderwaterhek open. Een enorm zwart gevaarte zwom het bassin in en begon rondjes te draaien. Een trainer kwam door een deur en slenterde naar de rand van het bassin; de grote orka zwom onmiddellijk naar hem toe. ‘Goed gedaan, jongen’, zei hij en aaide de orka. ‘Geniet van je speekwartier, je hebt het verdiend.’ De trainer stond op en liep langs het bassin, de orka zwom met hem mee. Het leek alsof het dier probeerde zo dicht mogelijk bij hem te blijven.

De man in het blauwe shirt op de tribune schudde zijn hoofd en dacht bij zichzelf: je zou toch denken dat na zo’n hele show die walvis zijn vrije tijd zou koesteren. Maar wat doet ie? Hij wil met de trainer spelen! Een vraag welke in hem op, die behoefte om meer te weten te komen was gegroeid vanaf het moment dat de show begon. Hij wilde eigenlijk naar beneden lopen, naar de trainer, maar durfde niet. Toen stond hij plotseling op en liep snel de trap af.

‘Pardon’, riep Wes, toen hij de houten vlonder rondom het bassin betrad en naar de trainer liep. Deze keek ver-

baasd om en gebaarde toen naar de deur. ‘Meneer, de uitgang is dáár.’

‘Dat weet ik, maar ik wil u graag iets vragen.’ Het was duidelijk dat hij zich niet liet afschepen.

‘Natuurlijk’, zei de trainer, ‘wat wilt u weten?’

Wes trok zijn portefeuille en bood hem twee vijftig dollarbiljetten. ‘Ik betaal voor uw informatie. Wat ik eigenlijk wil weten, is waarschijnlijk wat iedereen wil weten die de show heeft meegemaakt: wat is uw geheim? Hoe krijgt u die dieren zover dat ze doen wat u wilt? Hongert u ze uit?’

De man in het duikerpak beheerste zijn boosheid over het ongemanierde gedrag van de ander. Rustig zei hij: ‘We dwingen ze niet, we hongeren ze ook niet uit en u kunt uw portefeuille beter weer terugstoppen.’

‘Vooruit, voor de dag ermee, wat is de truc?’ eiste Wes. Er viel een lange stilte en Wes’ houding veranderde. Hij realiseerde zich dat hij de ander had beledigd en stopte zijn portefeuille weer in zijn broekzak. ‘Sorry’, zei hij terwijl hij zijn hand uitstak, ‘ik ben Wes Kingsley. Ik wil u niet lastigvallen, maar ik wil echt weten hoe het u lukt om die dieren zulke prachtige dingen te laten doen.’

‘Dave Yardley’, zei de trainer en ze schudden elkaar de hand. ‘Ik heb de leiding over de training hier, dus ik denk dat u bij mij aan het goede adres bent. Het antwoord op uw vraag is dat we een aantal leraren hebben. Wilt u een van hen ontmoeten?’

Kingsley keek rond of hij iemand zag die aan de beschrijving voldeed. Toen hij weer naar de trainer keek, wees deze naar de walvis.